

forduló pont

VESZTESÉGEK
NYERESÉGE?

Állandó rovatunk:
AZ OLVASÁS ÉVE

13

*„A semmi ágán ül szívem, / kis teste hangtalan vacog,
köréje gyűlnek szeliden / és nézik, nézik a csillagok.” (József Attila)*

„Mindent tudjunk megbeszélni”

BÜKI PÉTER

AZ „UTÁN” PEDIG BENNÜNK REJLIK

Béki Katalin és dr. Kardosné Csalai Emőke írása elé

Már-már közhely, hogy a művészeteknek katartikus hatása van érzelmeinkre, sok esetben pedig katalizálhatja, facilitálhatja, átrendezheti emlékeinket, tapasztalatainkat.

Számomra – akinek még érzelmileg is nagyon közel álló hozzátartozója nem halt meg – a gyászmunka megértésére, átérzésére nagy segítséget jelentett Marsall László Kossuth-díjas költő versciklusának olvasása. Marsall a '80-as évek elején gimnazista fiát veszítette el a háborgó Balatonban. Ez az élmény meghatározta líráját a következő években, versein keresztül megismerhető – ha tetszik tanulmányozható – a gyászreakció minden egyes fázisa, s a gyász lezárultával pedig az emlékezés, az évről évre való megemlékezés sajátos, versbe öntött formáját tárja elénk a költő.

Szociálpedagógus-hallgatókat oktatta fontosnak tartottam, hogy a család-, gyermek- és ifjúságvédelemi szemináriumon szóljak a gyermek elveszéséről is. Ez azért fontos, hiszen a „feketestatisztikák” évről évre egyre több halálos kimenetelű gyermekbalesetet tárnak elénk, illetve meghatározó a gyógyíthatatlan beteg gyermekek száma is. Velük, illetve családjaikkal való szociális és mentálhigiénés foglalkozás elkerülhetetlen. Ahhoz azonban, hogy ez a fajta segítségnyújtás minél tökéletesebb legyen, fontosnak tartottam az elméleti ismeretanyag elsajátítása mellett egyfajta „saját élmény” szerzését is. Az élmény ebben az esetben az irodalmi hatás.

Lukács György a művészi élmény „utánját” a következőképpen írja le: „az egyedi mű egy nemű közege hat az egész ember élményeire, ez teszi tulajdonképpen befogadóvá, a neki mindenkor kínált 'világ'-ra irányítja összpontosított felvevőképességét; így a befogadásban az ember egészévé válik. [...] Az Után mármost abban rejlik, ahogyan az egész ember, a szuggesztíótól megszabadulva, az így szerzettet feldolgozza. Ez közvetlenül tartalom, és ezért az elé a feladat elé állítja az embereket, hogy ezt a tartalmat eddigi világképébe beillesse, vagy ezt hozzá alkalmazva, megfelelően megváltoztassa. [...] az új tartalmak felismerése egyúttal útmutatás arra, hogy a befogadó a velük analóg dolgokat az életben is felismer-

érzékeny pont

je és elsajátítsa. A befogadó embert ilyen utakon vezetik el/át a mindennapok egész emberébe.” (Lukács, Az esztétikum sajátossága. Akadémiai, 1969. 784. p.)

Körülbelül ezek a gondolatok vezettek, amikor előadásokon, szemináriumokon eltekinttem a hagyományos „akadémikus” magyarázatoktól, s azokra pusztán utalva, a hallgatók elé Marsall László verseit tártam.

A nappali tagozatos hallgatók – körülbelül 21-22 évesek – visszajelzése arra szorított, hogy az addig általános pszichológiai és mentálhigiéniai ismereteiket a versek tematizálták, az egész témakör közelebb került hozzájuk.

A levelező tagozatos hallgatók visszajelzése igen érdekes volt. Igaz, ennek sok összetevője lehet. A váci főiskolán meghatározó, hogy a levelező tagozatos hallgatók órái kizárólag szombatra esnek. Ezen hallgatók között nem ritka az olyan, akinek „csak” a diploma kell, hogy munkahelyén más besorolásba essék, és vannak természetesen szép számmal olyanok is, akik azzal a céllal érkeztek, hogy a szociális szférában dolgozhassanak.

A levelező tagozatos hallgatók oktatása – tekintettel „élményvilágukra”, már meglévő alaptudásukra – egészen más jellegű kell, hogy legyen. Ez akkor is igaz, ha a levelező tagozatos hallgató egykorú a nappali tagozattal. Más az élethelyzetük, más a világra való rálátásuk.

A levelező tagozatos hallgatók közül többen – úgy ítélve meg, hogy ez egy „versolvasós” óra, ami nehezen számon kérhető a vizsgán – nem vettek részt az órán. Mások ezzel ellentétben: a hátsó sorokból egyre közelebb és közelebb ültek, és volt egy mintegy tíz főnyi csoport, akik a szeminárium után is hosszan elbeszélgettek a témáról. Közülük többen jeleztek, hogy félévi dolgozatukat – saját élményre támaszkodva – a gyász, a gyermek elvesztéséből írják meg.

Ebben a témában beérkezett dolgozatok némelyike hasonlatos volt számomra Felszeghy Csaba *Eőke fehér könyvéhez*, illetve Singer Magdolna *Asszonyok álmában síró babák* című riportkötetében olvasható történetekhez.

A következőkben két munkát teszek közzé. Béki Katalin kisfiát vesztette el, dr. Kardosné Csalai Emőke pedig saját betegségének feldolgozását, családján feldolgoztatását tárta elém dolgozatában. Mindkettejükben közös, hogy veszteségük, problémájuk feldolgozásában nagy jelentősége volt a szépirodalomnak (ide értve a sorstárs beszámolót), illetve a szakirodalomnak.